

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt VIII. De Culpis gravissimis, earumque pœnis à nostris Constitutionibus impositis, ubi de pœna expulsionis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

Secundò. Actibus legitimis privantur recurrentes ad favores seculares, prout supra: nec relevari possunt, nisi per generale Capitulum proximè futurum.

Tertiò. Interceptas literas Prælatorum, vel Principum, vel Generalium, vel Provincialium, vel aliarum notabilium personarum quomodocunque malitiòse, vel per se, vel per alios: & similiter illas destruentes, impedièntes, retinentes, ne mittantur, aperientes, & similiter qui prædictorum literas sibi ipsi missas legere, aut aperire malitiòse distulerint: nec relevari possunt, nisi ab ipsi Generalibus, vel Provincialibus Prælati respectivè.

Quartò. Procurantes novitatem in Ordine, modo superius expolitò: nec relevari possunt, nisi per Generalem, aut Provinciale Prælaturum. Item non manifestantes opportunè defectus fratrum, tempore visitationis Ministri, aut Commissarii, tam Generalis quam Provincialis, sed malitiòse, & callidè in aliud tempus cuicunque Ordinis Prælato manifestandos differentes. Item qui literas contra quempiam servaverint, & postea in iudicio, seu visitatione deduxerint, produxerint: qui omnes actibus legitimis privantur, & infames existunt, nec auditu possunt.

Quintò. Privantur etiam actibus legitimis qui sacro, ac venerabili sanctæ Inquisitionis officio delati, de levi abjurati fuerint: & similiter juxta sacræ Tridentinæ Synodi præscriptum, & sacrorum Canonum dispositionem, qui natalium patiuntur defectus, ut spurii, & consimiles, de qua re extant Constitutiones Xylti V. & Clem. VIII.

Sextò. Suffragiorum jure biennio privatur, qui Prælati suo in culpa, vel in mensa responderent, facultate prius ab eo non impetrata. Item qui alicui Prælati verba impropria, aut convitiis dixerint.

Septimò. Qui ad trimesse aut perpetuos carceres aliquando damnati fuerint: & si contingat eos misericorditer liberari, sic liberati, omni suffragiorum jure, & actibus legitimis perpetuo privari existunt, nec ad ea quovis modo amplius habitari possunt.

Octavò. Denique rebellantes Provinciali Ministro, seu Guardiano, aut Vicario, omni suffragiorum jure triennio privantur.

Nonò. Omnibus Ordinis officii privantur, qui per malinosam concordiam, seu conspirationem adversus alium, & maxime Superiorem se evexerint, & sic privati remanent, quousque per condignam satisfactionem à Generali, vel Provinciali Ministro releventur.

Decimo. Quicunque ad tribunalia secularia appellantes, & ad ea temerè confugièntes, privationem officiorum Ordinis incuriunt, & inhabilitatis perpetuè ad illa, & alia quæcunque exercenda, vocisque tam activæ, quam passivæ, ex constitutione Gregorii XIII. Quæ incipit, *Quoniam nastro, &c.*

Undecimò. Omnibus Ordinis officii privantur ad favores quarumcunque personarum extra Ordinem existentium pro obtinendis officii recurrentes, & similiter voce activæ, & passivæ ex Constitutione Pii V. quæ incipit *Pastoralis officii* & Gregor. XIII. quæ incipit, *Consuevit*. Quas pœnas incurunt, etiam ipsi Fratres pro favo-

ribus ejusmodi seculares sollicitasse negaverint, & seculares ipsi affirmaverint, ab eisdem Fratribus sollicitos non fuisse, dummodo de malitiâ, & dolo tertii non constiterit: videlicet quod quis alius invidus, malitiòse rogatores subornaverit, ut quoquo modo noceret promovendis; & similiter privantur officii Prælati, qui tales ita recurrentes promoverint, vel promoveri consenserint, vel permiserint, & ad prædicta sua officia, & alia quæcunque in posterum obtinenda inhabiles existunt.

Duodecimò. Qui pecunias, vel dona quæcunque dederint, aut promiserint, ut pro se, vel pro aliis gradus, honores, dignitates, vel officia consequantur, vel in prædictorum favorem sententia feratur: & non solum ipsi, sed etiam qui talia dona receperint, quicunque fuerint, qui omnes sacrorum Canonum pœnas jure contra simoniacos statutas, ac præterea Constitutione Apostolica de muneribus non dandis assignatas, omnino incurunt.

Decimotertio. Quicunque aliqua notabili infamia laboraverint ob crimina, de quibus accusati apud Prælaturum, convicti fuerint: ad Ordinis dignitates, & officia (ultra pœnas ob crimina sibi inflicta) perpetuo inhabiles existunt, cui pœnæ subjacent, quicunque infamia laborant, & similiter qui de re gravi in sacro inquisitionis officio delatus, abjuratus fuerit.

Decimoquarto. Privantur officio, Generalis arbitrio, Provinciales Ministri, qui delinquentes pro eorum demeritis punire distulerint usque ad Generalium in Provincias adventum, vel alio consimili prætextu, & denique rebellantes quomodocunque Commissario à Generali missò: qui perpetuo privantur Ordinis officii, & perpetuo inhabiles existunt ad alia quæcunque in Ordine exercenda, & voce tam activæ, quam passivæ privantur, ex Constitutione Gregorii XIII. Quæ incipit, *Quoniam nastro, &c.* quibus etiam omnibus, & singulis subjacent, qui Generali ipsi rebellaverint.

C A P V T VIII.

De Culpis gravissimis, earumque pœnis à nostris Constitutionibus impostis, ubi de pœna expulsiõnis.

Obstinati, seu correctionis incapaces pœna gravissima multandi sunt. Correctionis incapax & obstinatus ille reputabitur, qui legitime ob culpam moralem ad graviores pœnas condemnatus, eam ferre ita decredat, ut tandem pœnæ subiecti nolit: qui statim in carcerem detradatur per tempus à Definitorio provinciali præscribendum, adhibitis piis consiliis, & exhortationibus, item jejuniis in pane & aqua, & aliis ejusdem remediis, quæ si non profint, denique à Definitorio generali ab Ordine expellatur tam verò carcer, quam ejusmodi remedia & multiplex charitatis significatio expulsiõnem præcedant.

Secundò. Si quis etiam (quod Deus avertat) fuerit convictus, aut suspectus vehementer de peccato contra castitatem, trudatur per annum

IESU

Spirit. II

annum dimidium in carcerem. Si autem externum notum fuerit, vel si peccatum iteraverit, poena dupla illi inferatur: quod si in his duobus eventibus resipuerit, post resipiscendum tantumdem temporis voce ac loco careat; verum tertia vice relapsus, quali correctionis incapax expellatur.

Tertio. Qui cum scandalo secularium semel contra castitatem peccaverit, in carcerem detradatur per annum, vel etiam longiori tempore, prout Definitorio generali visum fuerit; expletoque hujus poenae tempore, voce ac loco anno uno careat; Superior vero saeculares, qui scandalum passi sunt, vocari faciat, quibus praesentibus, eam qui peccavit infligitur verbis corripiat, & in carcerem includi praecipiat: & qui hujusmodi remediis non resipuerit, tanquam incorrigibilis expellatur.

Circa poenam gravissimam, quae delictis etiam gravissimis imponenda est, observandum occurrit, quod culpa gravissima, quae simili poena plecti solet, est incorrigibilitas; incorrigibilitati autem expulsio à Congregatione responderet, postquam remedia multa prius adhibita jam non prodesse constat; nam si proficiunt, nemo incorrigibilis est censendus. Expelli ovis morbida debet, ne caeteras inficiat.

Nec sufficit sola correctio, etiam si acerrima, asperaque sit; sed opus est, e domo sive Conventu delinquentem hujusmodi ejicere. Id optime notavit D. Hieronymus libro primo adversus Pelagianos, dicens, Heli filios quidem corripuisse, nihilominus à DEO fuisse punitum; cuius eam reddit rationem: *Quia non corripere debuit, sed abjicere.* Et libro primo contra Jovinianum. *Heli (inquit) corripuerat quidem filios; sed quia non abjecerat delinquentes, retrorsum cecidit, &c.* Cui sententiae consonat S. Joannes Chrysost. homil. 59. in Genes. *Quemadmodum (inquit) Medicus si morbum sectione indigentem, unzione aut emplastro curare voluerit, citò morbum incurabilem efficiet, tum congruam non adhibeat medicinam; ita senex ille, &c.*

Eodem quidem Medici exemplo usus est D. Basilus in Regulis suis disputans, dicens: *Illi (id est Medici) quodcumque sanandum membrum insanabili morbo correptum invenerint, ne vitium latius proserpat, neve ex contagio diffusente contiguas partes corrumpat, illud secundo, si remedium è tollere funditus soluti sunt, &c.* Et ita docet, eadem severitate utrosque spirituales Medicos, ut illud Christi Domini praecipit exequantur: *Si oculus tuus dexter scandalizat te, projice abs te.* Matth. 5.

Est autem hujusmodi poena consentanea valde antiquissima PP. Institutioni, & Religionum fundatoribus, quia ea ut plurimum utebantur contra facinorosos, & incorrigibiles, ut notatur in antiquis monumentis Ordinis Minorum, ubi refertur Privilegium Alexandri Papae VI. sub hac forma,

Alexander VI. fecit facultatem Generalibus Ordinibus Minorum, ut per semetipsum duxerant, & Provincialibus, ut ipsi cum consensu majoris partis Capituli, dictos Fratres Ordinis, quos incorrigibiles repererint, habitum expoliare valeant, & ab Ordine ejicere, atque contra quoscumque eis auxilium, consilium, favorem publicè, vel occultè, directè, vel indirectè, aut quovis quasto colore super delatione dicti

habitus praesentes, etiam cujusvisque dignitatis, gradus, ordinis, aut conditionis fuerint, per consensum Ecclesiasticas, ac alia jure opportuna remedia (appellatione postposita) procedendi: invocando etiam, si opus fuerit, auxilium brachii saecularis, &c.

Ex quo patet, olim fuisse facultatem Praelatis elargitam à Summo Pontifice, incorrigibiles expellendi ab Ordine. Ut verò non contingat errare, quoad expulsionem praefatorum incorrigibilium, S. Bonav. supra Reg. Fratrum Minorum, quae est. 14. piissime docet, tria debere concurrere ad hoc: ut justè possint Fratres expelli ab Ordine, Primum, quod eorum delicta sint notoria Fratribus, & saecularibus. Secundum, quod Fratres eorum malo exemplo possint infici, & corrumpi, & saeculares scandalizari. Tertium, quod sint incorrigibiles. Et secus episcopi, his non observatis, non judicari D. Bonav. esse tutum in conscientia, licet in foro fori Praelati possint ex praedicta Apostolica facultate.

Quin addit ibidem D. Bonav. quod cum nec Papa, nec Praelati Ordinis possint liberare Fratres ab obligatione voti solemniter in professione emissi, eiciendo tales extra Ordinem, ultra scandalum, quod in animis saecularium potest generari, est exponere illos periculo damnationis aeternae; cum sic ejecti nequeant servare Regulam, quam promiserunt; sed tales debent perpetuis carceribus mancipari, & secundum exigentiam delictorum puniri, etiam ultimo supplicio, prout paniti solent Clerici saeculares secundum jura Canonica, quibus subjunguntur Religiosi, sicut reliquae personae Ecclesiasticae. Haec D. Bonaventura.

Qui autem dicendi sint incorrigibiles, expressè declarant statuta Ordinis Minorum, fol. 147. tit. de Incorrigibilibus, statuentia, quod incorrigibiles sint censendi, qui ter de eodem gravi crimine convicti, & puniti non resipiscunt. Quae declaratio est valde conformis alicujus Ordinum Instituti.

Haec autem poena in nostro Ordine à Praeposito Generali, & Definitoribus generalibus, & non ab aliis, factò juridicè processu, adhibenda est. Quae verò proprie dicenda est incorrigibilitas, ultra ea quae diximus, breviter exponamus.

Constitutiones Fratrum Praedicatorum, Cap. 19. de gravissima culpa ita declarant. *Incorrigibilis ille dicitur, qui nec culpam timet admittere, & poenas recusat ferre, vel ex carum saepius repetita infestatione, iudicio discretorum cognoscitur non resipiscere: Talis de consilio discretorum careri mancipetur, & ibidem secundum exigentiam culpae iuxta discretionem Praelati, jejuniis, & abstinentiis puniatur, vel secundum Regulam S. Patris Nostri Augustini, si magis expediens iudicatur, per Magistrum Ordinis de Ordine nostro expellatur. Quod tamen mature fiat, ita ut appareans gesta cum voto processu, & sententia in scriptis, & cum debitis subscriptionibus & sigillis.* Haec tamen Constitutiones Fratrum Praedicatorum.

Ex qua doctrina, & ex aliis, quae traduntur ab Auctoribus circa materiam incorrigibilitatis observandum est, aliquem tripliciter dici incorrigibilem, atque de ejuj emenda jure optimo despectari. Primum. Quando in criminibus peccatis perseverat. Ita docent Abbas, Cap. Cum ab homine, num. 30. de iudiciis. Majoris lib. 1. de irregularitate Cap. 26. num. 4. Immo addit Abbas

Abbas ut supra, adhuc dici incorrigibilem, etiam si committat alia delicta dissimilia, id est non aequè gravia.

Verior tamen opinio tenet, requiri ad incorrigibilitatem, ut delicta sint similia, id est aequè gravia, aut graviora.

Secundò. Dicitur Incorrigibilis quis, quando ter monitus non desistit à gravibus culpis, ut post Abbatem & alios non infirmæ notæ Auctores, affirmat Sanchez lib. 6. Cap. 9. num. 4.

Tertiò. Incorrigibilitatem incurrit, qui sibi assignatum penitentiae locum, fugiendo desinit; alias si non arripit fugam, etiam si penitentiam non adimpleat, non dicitur incorrigibilis, ut prædicti Auctores post Abbatem annotarunt.

Quamvis autem D. Thomas quodlib. 12. art. ultimo & D. Bonaventura in Regul. D. Francisci q. 14. Sylvest. verbo, Religio. 6. q. ultima; & alii Auctores asserant, solos incorrigibiles expelli posse à Religione: quod quidem verum esse advertitur, stando in jure communi, ut bene advertebat P. Azor. tom. 1. Institutionum Morali um, lib. 12. Cap. 16. q. 3. At jure particulari, & ex vi instituti Religionum à Sede Apostolica approbati, ob multas alias causas potest professus expelli, ut constat ex variis Constitutionibus Religionum, à Summis Pontificibus approbatis: quæ Constitutiones etiam à Summis Pontificibus approbatæ, omnino revocantur à Sanctissimo D. N. Urbano VIII. qui novo Decreto contra Religiosos incorrigibiles edito, decernit, eos solos, qui tantum Jure communi sunt incorrigibiles, à Religione expelli debere.

Præterea inter gravissimas pœnas gravissimis delictis applicandas annumerantur ut aliqua in Constitutionibus Fratrum Minorum, quas refert Franciscus Aretinus in sua practica criminali Cap. 5. de pœnis gravissimis delictis intelligendis, quarum aliquas recensebimus, ut Visitationibus amplio em materiam in arbitrandis pœnis offeramus.

CAPVT IX.

De pœnis infligendis Apostatis, sive fugitivis.

INCURE aliqui DD. conferunt apostatam & fugitivum, pro eodem accipientes, cum multum inter utrumque distet; nam Religiosi fugitivi propriè dicuntur, qui à Monasterio recedunt absque licentia Superiorum, ut vagari possint extra ipsius potestatem, & obedientiam, ut colligitur ex lege, Quis sit fugitivus. Apostata autem propriè dicuntur, qui à monasterio recedunt animo, & voluntate, in perpetuum excutiendi obedientiæ jugum, deserendi que proprium institutum: quare si hic animus desit, sed fugiant ea tantum intentione, aliquando extra Religionem vagandi, posteaque ad Religionem redeundi, apostatae non sunt. Hanc differentiam sive distinctionem tradunt communiter Summistæ, & Commentatores D. Thomæ 2. 2. q. 1. 2. art. 1. ubi Cajet. Bannes, Arragon. Gregor. de Valent. & alii communiter.

Quare fugitivus, est nomen commune fugitivis, qui non sunt apostatae, & illis qui verè apostatae sunt. Omnis enim apostata est fugitivus; non verò omnis fugitivus est apostata.

Thom. à Jesu. Oper. Tom. 1.

Ex his primò inferitur, nihil refectere ad veram apostasiam, an habitus Religionis dimittatur, nec ne: sed verè apostatam esse, recedentem à Religione, animo nonquam redeundi ad illam, sive habitum retineat, sive dimittat. Ita docent Auctores citati.

Et è contra si quis dimisso habitu, fugiat ad tempus, animo tamen redeundi ad Religionem, non est apostata; sed tantum fugitivus, ut optimè docet Valentia, ut supra.

Secundò Inferitur, minus propriè aliquos Jurisperitos appellare illum Religiosum apostatam, qui ita suæ Religionis habitum alio habitu cooperit, ut ex erius non appareat: nam (ut superius diximus) habitus dimissio, vel detentio, nihil refert ad veram apostasiam; sed eam propriè constituit solus animus recedendi in perpetuum à propria Religione: & ita fuisse decisum à Rota, tenet Emmanuel Rodericus Tom. 1. q. Regul. q. 30. art. 2. Erat tamen tunc occultam habitum absque iusta causa, excommunicatus, ut probabilior lenientia tenet.

In nostris vero Constitutionibus, ut constat ex Capite 35. num. 1. 2. præter alias pœnas apostatis stabilitas, hujusmodi declarantur esse excommunicati, etiam si à Religione discedant, animo transeundi ad alium Ordinem, sequentibus verbis. Qui à Congregatione recedunt, etiam si ad aliam Religionem, præterquam Carthusianorum transiant, præter apostasiam, ipso facto excommunicationem, & infamiam notam incurrunt; excommunicatioque hujusmodi Preposito, vel cuiusvis alii commiserit, juxta litteras Xysti V. datas 27. Junij 1587. restitatur. Et quævis in nostris Constitutionibus indiscriminatim dicto Cap. 35. eadem pœna tam fugitivis quam apostatis designentur, excommunicationis tamen censura tantum videri imposita apostatis, ut patet ex contextu Constitutionis prædictæ: quæ excommunicationis pœna ferè in omnibus Religionibus contra apostatas facti solent.

Præter excommunicationem, tam Apostatis præterquam fugitivis in nostris Constitutionibus Cap. 35. pœna alia imponitur, quas hic breviter referre conabor.

Apostata, fugitivus, & quivis injussu Prælati à Conventu recedens, si habitu nostro indutus, cum aliquo domesticorum scandalo exierit, per viginti dies; si cum scandalo secularium, per quadraginta dies in carcere deturatur: si tamen habitu nostro exutus abierit cum scandalo secularium, pro octoginta mittatur in carcerem: & Definitorium Provinciale in hoc ultimo evento consulatur, ut decernat, quomodo cum Reo procedendum sit, &c.

Omnes pœnas superius in hoc capite expressas, infligantur Prior, Vicarius, vel Præsides executioni mandantur. incipiet, & statim Provinciale monebit, præterquam cum apostasia, seu fuga intra octo dies sine scandalo secularium contigerit; tunc enim ipse cum primi discreti consilio, remedium providebit; sed si apostasia, seu fuga ultra octo dies duraverit, vel cum scandalo secularium acciderit, Prior, Vicarius, vel Præsides Definitorium Provinciale (si tunc celebretur) sin minus Provinciale statim moneat, ut decernat, quantum qui fugit, in carcere detineri, voce, ac loco carere, alio ac alio remedio exerceri debeat, nec sine illorum jussu Reum è carcere custodia liberabit.

R r r

Qu

Quis vi- gorose sit dicendus Apostata.

Decisio Rota sacra circa apostatam religiosum vestes non deponere sed occultantem infra alias vestes, quam decisionem tenet & sequitur Rodericus tom. 1. Regul. q. 30. art. 2.

TESTU

Spirit. II